

חקירה במוסד לביטוח לאומי - עשה ואל תעשה

כל אזרח וכל מעסיק בישראל חייבים לשלם תשלומים שונים לביטוח לאומי, כדי שאלה יועברו לנוקמים במצבים שונים. כדאי לדעת כי דרך הגביה ברשות זו קפדנית מאוד והמוסד לביטוח לאומי מפעיל גם חוקרים סמויים, כדי לעלות על טעויות, הונאות ורמאויות. הם רשאים גם להגיע אליכם הביתה במסגרת החקירה. בין אם אתם מודעים להונאה ובין אם לא, מומלץ לקבל ליווי של עו"ד המכיר את חוקי המוסד לביטוח לאומי ואת דרכי הפשרה עמו. עו"ד אסף דוק מסביר במאמר להלן מהו המוסד לביטוח לאומי והתשלומים המופרשים אליו, וכן מהי חקירה בביטוח לאומי וכיצד יש להתנהל במהלך החקירה ואחריה.

מהו המוסד לביטוח לאומי?

המוסד לביטוח לאומי הוא אחד הגופים המגלמים במהותם את הרעיון הסוציאלי והדגש על הרווחה במדינת ישראל. אחריותו וסמכותו מקדמים תפיסות של זכויות חברתיות אוניברסליות, ולא רק תמיכה באוכלוסיות המוחלשות.

מוסד זה אחראי על מימוש הזכויות החברתיות במדינת ישראל, באמצעות תשלומי העברה ופעילותו מוסדרת בחוק הביטוח הלאומי, נובמבר 1954. הביטוח לאומי עוסק גם במימוש חוקים נוספים המעוגנים בחוקים אחרים, למשל חוקים בתחום הבטחת הכנסה, הביטחון הסוציאלי ועוד.

המוסד לביטוח לאומי כשמו כן הוא, מוסד ביטוחי. כבר עם הקמתו פעל המוסד לביטוח לאומי בשיטה של גביית כספים מהמעסיק ומהעובדים לצורך מימון קצבאות בעתיד, אף כי היה ברור שתשלומים אלה לא יכסו את ההוצאות בעתיד. משום כך עלו אחוזי הגביה עם השנים, הן מהמעסיקים והן מהעובדים. נוסף על כך, חלק מהכספים של ביטוח לאומי מגיעים מאוצר המדינה, לשם תשלום קצבאות לאוכלוסיות שלא צברו זכויות. למשל, קצבאות זקנה לעולים שלא שילמו כל חייהם והגיעו לישראל בגיל מבוגר, אך זכאים לקצבה מפאת גילם.

שיטה זו מבטיחה כי עובדים ומעסיקים משלמים תשלומים שונים כל חייהם, כדי שאלה יועברו לאנשים הזקוקים לכך בעת הצורך. השיטה היא פרוגרסיבית, כלומר בעלי הכנסות גבוהות ישלמו יותר ואילו חסרי האמצעים ישלמו פחות.

קצבאות ביטוח לאומי ניתנות בהיקף נושאים רחב ביותר הכולל: הבטחת הכנסה, אבטלה, נכות, ילדים, מזונות, נפגעי עבודה, נפגעי פעולות איבה, סיעוד ועוד. כל אזרח רשאי להגיש בקשה לקבלת קצבה. הוא יזמן לוועדה שבה תיבדק טענתו ויוחלט על זכאותו לקצבה. עם זאת, יש לדעת שבכל סוג של קצבה דרך הגשת הבקשה, המסמכים הנדרשים והבדיקות לזכאות הם שונים.

מדוע מזומנים אנשים לחקירה בביטוח לאומי?

אזרחים בישראל משלמים ביטוח לאומי כל חייהם כאנשים פרטיים, כעסק עצמאי, כשכיר וכמעסיק. כפי שהמעסיק מחויב לשלם אחוזים קבועים מדי חודש לביטוח לאומי, כך גם החובה חלה על אזרחים. המוסד לביטוח לאומי הוא אחד המוסדות הפיננסיים היציבים שיש במדינת ישראל. יש אף הטוענים שזהו "בנק" החירום של מדינת ישראל, המהווה מקור לכספים בעת מצב חירום. משום כך גביית הכספים והמעקב על התשלומים הם קפדניים ביותר.

מעסיק נורמטיבי או אזרח תמים עלולים למצוא עצמם מזומנים לחקירה בעקבות [עבירות כנגד ביטוח לאומי](#), בגלל טעות תמימה שלא שמו לב אליה. ההפתעה בעת החקירה היא גדולה, משום שחוב קטן עלול לצבור ריביות עתק בתוך זמן קצר. [מתי עלולה להתרחש טעות הקשורה לביטוח לאומי](#):

□ חייל שהשתחרר וצריך להתחיל לשם תשלומי ביטוח לאומי כאזרח או כסטודנט ולא טיפל בכך.

□ משפחה שנסעה לחו"ל לזמן ממושך, ולא הבינה כי הם צריכים להמשיך ולשלם תשלומי ביטוח לאומי גם בעת היעדרם.

□ מעסיק שעבד עם מערכת כספים כושלת, שלא העבירה למוסד את התשלומים כנדרש בגלל טעויות בחישוב האחוזים. הדבר עלול להיווצר בגלל בעיה בתוכנה שעמה עובד המעסיק או בגלל שהאדם האחראי על כך ביצע טעות בחוסר שימת לב או בזדון, כגון לא עדכן עזיבת עובדים, קבלת עובדים חדשים וכך הלאה.

□ אנשים שהתחילו לקבל קצבה בנושא מסוים מביטוח לאומי וחשבו לתומם שבכך הסתיימה חובת התשלומים שלהם.

□ אנשים המקבלים קצבה כחוק בגלל מצבם הרפואי או המשפחתי, וביטוח לאומי ביצע חקירה וגילה כי סילפו את האמת. למשל, אדם המקבל קצבת נכות בגין בעיות גב אך התגלה כי הוא ממשיך לעבוד כסבל. דוגמה נוספת, אישה שהצהירה שהיא אם חד הורית, אך בפועל היא גרה עם אבי הילדים ללא נישואין ושניהם חולקים משק בית משותף.

□ אדם שאיבד את מקור פרנסתו והפסיק לשלם כל תשלומים.

□ הצהרה כוזבת והגשת מסמכים מזויפים - אדם שרוצה לקבל על סמך תצהירים של מעסיק קצבה מביטוח לאומי ומגיש תשלומים שקריים. למשל הצהיר שעבד שנה במקום מסוים שמונה שעות כל יום. בפועל מסתבר שהוא לא באמת עבד שם ולא הגיע לעבודה, כי מדובר בקרוב משפחה.

עשה ואל תעשה בחקירת ביטוח לאומי

אם זומנתם לחקירה בביטוח לאומי, מומלץ לנקוט באסטרטגיה מסוימת, כדי לא להכתיים את המוניטין שלכם ולא להסתבך:

□ **היועצות בעורך דין פלילי** - תקדים להיוועץ בעו"ד פלילי בסמוך לחקירה או ביום החקירה במשרדי הביטוח הלאומי.

□ **נוכחות עורך דין בחקירה** - בפסק דין תקדימי שניתן על ידי בית הדין האזורי לעבודה בתל אביב (ראו ב"ל 63410-10-15) נקבע שנוכחות עורך הדין אין משמעותה התערבות בחקירה ועל כן הוא רשאי להיות נוכח בה יחד עם הנחקר. כל עוד לא הוכח שנוכחות זו תפגע בחקירה, אין מקום למנוע אותה מראש. הביטוח הלאומי כפוף לכללי המשפט המינהלי ולכללי הצדק הטבעי, ולכן החלטתו למנוע את נוכחות עורכי הדין בזמן החקירה אינה סבירה..

□ **הגעה לחקירה** - להגיע לחקירה ביום שנקבע ולא להתעלם מהזימון. גם אם איש לא יצר אתכם קשר בגלל שלא הגעתם ביום שזומנתם, אין הדבר אומר "שאתם לא על הכוונת".

□ **בררו האם זומנתם לתת עדות או להיחקר תחת אזהרה** - ברגע שאתה מתיישב על כיסא הנחקרים ברר את מעמדך כנחקר. תבקש לדעת האם אתה נחקר באזהרה או שמה הנך נחקר כעד. ההבדל בין השניים הוא של שניים וארץ. כאשר החוקר סבור שהחקירה שלך עלולה להוביל להעמדתך לדין פלילי הוא חייב להזהיר אותך מפני הצפוי לך ומכאן השם חקירה תחת אזהרה.

□ **בררו את החשד המדויק המיוחס לכם** - טרם תחילת החקירה, דרשו לדעת את החשדות המדויקים נגדכם. אל תסתפקו בסעיפי חיקוק העבירה אלא דרשו לדעת מה בדיוק הסיפור העומד מאחוריהם.

□ **היזהרו מתחבולות** - היזהרו מתחבולות ומאיומי החוקרים - חקירה בביטוח לאומי לעיתים כוללת מגוון תחבולות וכוללת התבטאויות קשות ואיומים בוטים. לדוגמה: כאשר החוקר משתמש בשיטת חקירה פסולה בה הוא מציג בפניך עובדות שקריות ואומר לך שדברייך סותרים את דבריו של אדם אחר אף שאין בדבר אמת. לכן, חשוב שתיצמד לגרסתך מבלי לסטות ממנו ימינה או שמאלה. נקודה חשובה נוספת - אם החוקר יאמר לך "אני פה בשביל לעזור לך" או משפט דומה לזה, זכור כי האינטרס שלו בראש ובראשונה הוא לעזור לעצמו לסיים את עבודתו במהירות האפשרית על מנת לסיים את המשמרת בזמן וכך לחסוך את זמנו שלו וזמנו של הגוף אותו הוא מייצג מלהמשיך ולהעמיק בפרטי המקרה ולהביא לחקר האמת. טובתך כלל אינה מנמית בסדר עדיפויותיו.

□ **היזהרו מתיעוד חלקי של תשובותיכם** - וודאו שכל התשובות שמסרתם בחקירתכם אכן נכתבו על ידי החוקר בסוף החקירה בשלב בו אתם נדרשים לחתום על הודעתכם. לא אחת, החוקרים בביטוח לאומי בוחרים שלא לאסוף ראיות חשובות או במקרים חריגים אף לסלף את דברי הנחקר.

□ **תשלום חוב** - להימנע מתשלום החוב בו במקום. על אף קשיחותו בגביית הכספים, נוטה ביטוח לאומי להתפשר על הריבית שהצטברה, במיוחד אם מדובר באדם פרטי. נסו להתמקח ולהגיע להסדר שבו תשלמו את החוב המקורי ללא הריבית שהצטברה. אם אינכם יודעים לעשות זאת, קחו עזרה של עו"ד שסייע לכם.

□ **דעו את העובדות** - לפני החקירה בדקו את ניהול הכספים שלכם. מה כן שילמתם ועד מתי, מה לא שילמתם. הגיעו עם כל הניירת לחקירה ושתפו את החוקרים בעובדות. אולם זכרו, אם החוקרים שולפים מידע חדש שאף אתם לא ידעתם, כגון מעילה של איש הכספים בארגון שהובילה לחוב הרבה יותר גדול ממה שסברתם, עמדו על זכותכם להתייעץ עם עו"ד פלילי. החקירה התמימה עלולה להיות פוטנציאל לחקירה על עבירות פליליות שגולשות מעבר לאיחור בתשלומים, כגון מעילות הקשורות לרשות המיסים ככלל (מע"מ, מס הכנסה).

□ **בדקו את החוק** - לפעמים אתם חושבים שהוזמנתם לחקירה על דבר פעוט, למשל אי תשלום ביטוח לאומי לעוזרת. בפועל ממתינה לכם חקירה המערבת גם משטרה בגין העסקת עובד זר לא חוקי.

□ **לא לערב את רואה החשבון שלכם** - להוציא בקשת דו"ח על ניהול הכספים שלכם, אל תערבו את רואה החשבון שלכם. הוא חייב למסור לחקירה את כל הידוע לו, גם אם אתם חברים ותיקים והוא נאמן לכם מאוד. איש המקצוע שעומד לצדכם בכל חקירה הוא עורך הדין, שעליו חל חיסיון עו"ד-לקוח.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים:

- [חקירה פלילית במשטרה - עשה ואל תעשה](#)
- [מהי חקירה תחת אזהרה ומה זה אומר?](#)
- [זכויות חשודים בחקירה באזהרה](#)
- [כיצד נכון להתמודד נפשית ומנטלית בזמן ולאחר החקירה במשטרה?](#)
- [האם רצוי שעורך דין יתלווה עם חשוד לחקירת משטרה?](#)
- [באילו מצבים רשאית המשטרה לעצור אדם וכיצד ניתן להביא לשחרורו?](#)
- [מהו עימות במשטרה והאם צריך להתכונן אליו?](#)
- [האם ישנה חובה להתייצב לחקירת משטרה?](#)
- [הזכות להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה ובמהלכה](#)

זמנת לחקירה במוסד לביטוח לאומי? צור עימנו קשר בהקדם!

כאמור, אין להקל ראש בחקירה בביטוח לאומי כאזרח פרטי, כעצמאי המנהל עסק ומפריש תשלומים לבד, כשכיר או כמעסיק. זו חקירה רצינית ביותר ומומלץ לגשת אליה בליווי [עו"ד פלילי מיומן](#) המכיר את רזי החוק והפסיקה ואשר יסייע לכם לצלוח את התהליך במינימום נזקים.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה בביטוח הלאומי ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך הפלילי נגדך, חשוב שתיוועץ עם עו"ד פלילי טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה בביטוח לאומי עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה. במידה והסתבכת בביצוע מעשה העשוי לגבש נגדך חקירה פלילית באפשרותך ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות [הטופס המקוון באתר](#). הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.

{*:fast_contact}